

ODPIS

Sygn. akt II KK 122/21

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

w sprawie

ukaranego z art. 54 kw w związku z § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r., w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów z wystąpienia stanu epidemii,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 kwietnia 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść ukaranego od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w R.

z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt II W 204/20,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia**
od zarzutu popełnienia przypisanego mu czynu;
- 2) kosztami postępowania w sprawie o wykroczenie obciąża**
Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w R. z dnia 29 czerwca 2020 r. (sygn. akt II W 204/20)¹ został uznany winnym tego, że w dniu 14 kwietnia 2020 r. w miejscowości K nie stosował się do zakazu przemieszczania się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej osób przebywających na tym obszarze w związku z ogłoszonym stanem epidemii w ten sposób, że bez uzasadnienia opuścił miejsce zamieszkania w innym celu niż zaspakajanie niezbędnych potrzeb związanych z bieżącymi sprawami życia codziennego i przebywał wspólnie z tj. wykroczenia z art. 54 k.w. w związku z § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów z wystąpieniem stanu epidemii, za które wymierzono mu karę nagany. Ukarany nie wniósł sprzeciwu wobec tego wyroku.

Od powyższego prawomocnego rozstrzygnięcia kasację w trybie art. 110 § 1 k.p.w. wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu *„rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 54 k.w. w zw. z § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. Poz. 566), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia.”*

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym.

Zagadnienie możliwości ograniczenia wolności przemieszczania się obywateli na terenie całego kraju w drodze rozporządzenia z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 658) było przedmiotem rozważań Sądu

Najwyższego (por. wyroki z dnia 16 marca 2021 r. II KK 74/21, II KK 64/21 oraz II KK 97/21). Sąd Najwyższy w składzie niniejszym, mając na względzie fak, że wolność ta gwarantowana jest w art. 52 ust. 1 Konstytucji RP, podziela w pełni wyrażone w tych judykatach stanowisko.

Przypomnieć należy, że przepis art. 54 k.w. ma charakter przepisu blankietowego zupełnego, czyli zakres karalności jest każdorazowo determinowany przez obowiązujące w danym momencie wydane z upoważnienia ustawy przepisy porządkowe o zachowaniu się w miejscach publicznych. Zatem zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, to na sądach ciąży obowiązek weryfikacji, czy owe przepisy porządkowe zostały wydane zgodnie z delegacją ustawową (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/02, OTK-A 2003, z. 6, poz. 62). W ten sposób to finalnie sądy sprawujące zgodnie z art. 175 ust. 1 Konstytucji RP wymiar sprawiedliwości rozstrzygać będą o winie sprawcy czynu karalnego. Związanie ich wydanymi przepisami porządkowymi powodowałoby, że o tym co jest karalne decydowałyby organy władzy wykonawczej, czy też samorządu terytorialnego, bez względu na to, czy w istocie miały one ku temu podstawę ustawową. Zgodnie zaś z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP "sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji RP oraz ustawom", co powoduje, że ustrojodawca kształtując zakres pojęcia sprawowania wymiaru sprawiedliwości świadomie przekazał w ręce sądów uprawnienie do samodzielnej oceny i ustalenia zgodności podustawowych aktów normatywnych z ustawami oraz obowiązek, w razie stwierdzenia ich niezgodności z tymi ustawami, odmowy ich zastosowania w konkretnej sprawie. Takie rozumienie znaczenia normatywnego wspomnianego przepisu nie budzi wątpliwości ani w orzecznictwie, ani doktrynie.

Przechodząc do realiów niniejszej sprawy wskazać należy, że obwinionemu przypisano w prawomocnym wyroku nakazowym wykroczenie z art. 54 k.w. w zw. z § 5 rozporządzenia z 31 marca 2020 r., którego opis sprowadzał się do tego, że „bez uzasadnienia opuścił miejsce zamieszkania w innym celu niż zaspakajanie niezbędnych potrzeb związanych z bieżącymi sprawami życia codziennego i przebywał wspólnie z . Ograniczenie wolności

przemieszczania się gwarantowanej w art. 52 ust. 1 Konstytucji RP może nastąpić jedynie w warunkach przewidzianych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, czyli wyłącznie w drodze ustawy (kryterium formalne) oraz dopuszczalne jest ustanowienie tylko takich ograniczeń, które nie naruszają istoty danej wolności lub prawa podmiotowego (kryterium materialne). W przypadku tego pierwszego warunku, z uwagi na jego swoistą zerojedynkowość, analiza czy ograniczenie wolności konstytucyjnej nastąpiło w drodze ustawy wymaga oceny, jakie merytoryczne kryteria tego przewidziano w przepisach rangi ustawowej. Nadto, gdy do realizacji norm ustawowych przewidziano możliwość wydania aktu podustawowego przez władzę wykonawczą, konieczna jest ścisła ocena zakresu delegacji w perspektywie tego, czy ukształtowanie normy zakazu/nakazu nie zostało w całości przekazane na ten etap. W przypadku uznania, że dla ograniczenia konstytucyjnej wolności albo brak jest przesłanek opisanych w ustawie, albo pełna decyzyjność w tym obszarze delegowana jest do aktu wykonawczego, należy odmówić stosowania takiego przepisu, jako współwyznaczającego zakres normowania normy wysłowionej w art. 54 k.w. Podzielić należy w tym miejscu pogląd wyrażony już przez Sąd Najwyższy w cytowanych wcześniej orzeczeniach, iż ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 z późn. zm.) nie zawiera unormowań określających możliwość i warunki ograniczenia konstytucyjnej wolności poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zatem akty prawne rangi niższej niż ustawa nie mogą limitować tej wolności przemieszczania się, którą gwarantuje w art. 52 ust. 1 Konstytucji RP. Jest zatem oczywiste, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 658), w zakresie, w jakim ograniczało wolność przemieszczania się obywateli na terenie całego kraju (§ 5), naruszało regulację art. 52 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, co oznacza, iż nie mogło ono tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia blankietu normy sankcjonowanej art. 54 k.w. i prowadzić do ukarania na podstawie tego przepisu.

Tym samym, już z tego powodu, przepis art. 54 k.w. w tym zakresie był normą pustą.

Rację ma także Rzecznik Praw Obywatelskich, podkreślając zagadnienie intertemporalne. Zauważyć wypada, że w dacie orzekania przez Sąd nie obowiązywały już przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. przewidujące powszechny zakaz przemieszczania się (należy przy tym nadmienić, że w dacie czynu rozporządzenie to także nie obowiązywało, bowiem na jego miejsce wydano rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r., które także przewidywało powszechny zakaz przemieszczania się - Dz.U. z 2020 r. Poz. 658). Takiego zakazu natomiast nie przewidywały już obowiązujące w dacie orzekania przez Sąd przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 066 ze zm.). Mając na uwadze treść art. 2 k.w. uznać należy, że zachowanie zarzucone ukaranemu, nawet gdyby pierwotnie stanowiło wykroczenie, to z uwagi na uchylenie owych „przepisów porządkowych”, i tak nie podlegałoby ukaraniu.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność:
Kierownik Sekretariatu Wydziału II
Izby Karnej S.N.

II Wydział Izby Karnej
Sądu Najwyższego

240
Anna Janczak
inspektor sądowy